

UZUPEŁNIA UCZEŃ

KOD UCZNI

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę
z kodem*

**EGZAMIN
W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM
CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA**

JĘZYK POLSKI

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

dysleksja

KWIECIEŃ 2012

**Czas pracy:
90 minut**

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw zadań zawiera 12 stron (zadania 1–22).
Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie wpisz swój kod, numer PESEL i naklej naklejkę z kodem.
3. Na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i numer PESEL, wypełnij matrycę znaków oraz naklej naklejkę z kodem.
4. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
5. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
6. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Rozwiązania zadań zamkniętych zaznaczaj na karcie odpowiedzi w następujący sposób:

- wybierz jedną z podanych odpowiedzi i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą, np. gdy wybrałeś odpowiedź A:

	B	C	D	E
--	---	---	---	---

- wybierz właściwą odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiednimi literami, np. gdy wybrałeś odpowiedź FP lub NT:

PP	PF		FF		lub	TT	TN		NN
----	----	--	----	--	-----	----	----	--	----

- do informacji oznaczonych właściwą literą dobierz informacje oznaczone liczbą lub literą i zamaluj odpowiednią kratkę, np. gdy wybrałeś literę B i liczbę 1 lub litery NB:

A1	A2		B2		lub	TA	TB	TC	NA		NC
----	----	--	----	--	-----	----	----	----	----	--	----

7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.

	B	C		E
--	---	---	--	---

8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Rozwiązując zadania, możesz wykorzystać miejsce opatrzone napisem **Brudnopis**. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

GH-P1-122

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–6.

ZEMSTA

AKT I

SCENA CZWARTA

PAPKIN, PODSTOLINA ze drzwi prawych.

[...]

PAPKIN

Żartobliwej pełna weny,
Podstolino! pół anioła!
Kolosalny wzorze cnoty
Pośród hemisfernej¹ sceny,
Strojny w miłość, lubość, wdzięki!
Pozwól kornie ugiąć czoła
I na śniegu twojej ręki
Złożyć ustek wyciśnienie.
całuje w rękę
Sługa, służka unізony.

PODSTOLINA

Cóż sprowadza w nasze strony?

PAPKIN

Miłe wszystkim nam zdarzenie.

PODSTOLINA

Tym zdarzeniem?

PAPKIN

Twe zameście. [...]

PODSTOLINA

Któż z kim swata?...

PAPKIN

Szmer się szerzy:
Za mąż idzie piękna Hanna.
[...]
Przyjaciela Hanna bierze.

PODSTOLINA

Ależ kogo? powiedz, kogo?

PAPKIN

Wszyscy wybór chwałą zgodnie...
Bo nie chwalić jakże mogą!

PODSTOLINA

na stronie

Ha, rozumiem...

PAPKIN

Człowiek grzeczny
I majątny, i stateczny.

PODSTOLINA

na stronie

Od Cześnika ma zlecenie

I zachodzi tak z daleka
Tam, gdzie go się dawno czeka.
Głupi mędrak.

PAPKIN

[...]

do Podstoliny

Pozwól, pani: Cześnikowi
Gratulację niechaj złożę...

PODSTOLINA

Więc to jego mam być żoną?

PAPKIN

Jakież czynisz zapytanie?
Bajkęż by to rozgłoszono?

PODSTOLINA

Bajkę – dotąd.

PAPKIN

Lecz się stanie
Wkrótce prawdą... Czy się mylę?

PODSTOLINA

Ciekawości skądże tyle?

PAPKIN

Gdyby Cześnik rozogniony,
Wskroś przejęty twymi wdzięki,
Drgnął miłością i rzucony
Do nóg twoich, błagał ręki?

PODSTOLINA

Cieszyłby się z odpowiedzi.

Odchodzi w drzwi prawe

PAPKIN

sam

A że w każdej diablak siedzi,
Co pustoty rozpoczyna,
Jeno wspomnisz zapowiedzi!
Bo kto mądry, niech mi powie:
Po kaduka Podstolina
Daje rękę Cześnikowi?

Aleksander Fredro, *Zemsta*, Wrocław 1987.

¹ hemisfera – *astr.* półkula ciała niebieskiego, np. Ziemi, Księżyca

Zadanie 1.

Papkin podejmuje rozmowę z Podstoliną, żeby

- A. przekonać ją do ślubu z Waclawem.
- B. zapewnić ją o swoich uczuciach.
- C. nakłonić ją do oddania ręki Cześnikowi.
- D. zachęcić ją do okazania przychylności Rejentowi.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 2.

W jaki sposób Papkin rozpoczyna rozmowę z Podstoliną i co chce przez to osiągnąć?

1. Przesadnie ją komplementuje,	ponieważ	A. chce ją uwieść.
2. Zachowuje ostrożność w komplementowaniu,		B. chce ją zdenerwować.
		C. chce wywiązać się ze złożonej obietnicy.

Zadanie 3.

Które zdanie trafnie charakteryzuje Papkina?

- A. Wszystkich rozmówców traktuje z jednakowym szacunkiem.
- B. W rozmowie z mężczyznami jest zawsze stanowczy.
- C. Tylko w rozmowie z Podstoliną używa wyszukanych słów.
- D. W rozmowach z kobietami używa zawsze kwiecistego języka.

Zadanie 4.

Przyporządkuj poniższe cechy (A, B, C lub D) postaciom dramatu (1, 2, 3), a następnie do każdej z tych cech dobierz po jednym synonimie spośród podanych (I, II, III lub IV).

Postać	Cecha	Synonim
1. Cześnik	A. tchórzostwo	I. obłuda
2. Rejent	B. porywczość	II. gwałtowność
3. Papkin	C. dwulicowość	III. bojaźliwość
	D. wyrozumiałość	IV. pobłażliwość

Wskaż właściwe przyporządkowanie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. 1BII, 2CI, 3AIII
- B. 1AIV, 2BI, 3CII
- C. 1DIII, 2CIV, 3AI
- D. 1BIII, 2DI, 3AII

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 5.

1.

2.

3.

4.

Na których ilustracjach zostały przedstawione sceny z *Zemsty*? Wskaż właściwą odpowiedź.

A. 1 i 2

B. 2 i 3

C. 3 i 4

D. 2 i 4

Zadanie 6.

W tabeli zamieszczono informacje dotyczące *Zemsty*. Rozstrzygnij, która z nich jest fałszywa. Zaznacz F we właściwym miejscu.

1.	Autor nadał głównym postaciom komedii nazwiska uwydatniające ich charakterystyczne cechy.	F
2.	Cześnik i Rejent mają swoje ulubione powiedzonka i często wplatają je w tok wypowiedzi.	F
3.	Słowami: „tych dwóch ludzi – ogień, woda” Papkin charakteryzuje Cześnika i Rejenta.	F
4.	Utwór kończy się sceną pojedynku Cześnika z Rejentem.	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 7.–11.

ZEMSTA

TEATR „ROZMAITOŚCI” W WARSZAWIE, 1924¹

Niezwykłe znaki na niebie i ziemi. Bilety na premierę „Rozmaitości” rozchwyte na kilka dni naprzód, licytowane. Afisz... Co za afisz! Nazwisko w nazwisko, same tuzy². Najdrobniejsza rólka. A główne role to same chwały naszego teatru, z sędziwym Rapackim na czele [...].

O reżyserię, mimo całego szacunku do pracy Osterwy, gotów byłbym spierać się w licznych szczegółach. Nie umiem się pogodzić – we Fredrze przynajmniej – z tym stylem przybudówek reżyserskich, z tą obfitością kurantów³, organów, niemych scen, z tą pantomimą zwłaszcza (ksiądz w otoczeniu całego domu Cześnika, wracający po mszy z kaplicy zamkowej!) rozpoczynającą akt pierwszy, a odwracającą uwagę od początkowych słów tekstu. Zdaje mi się, że te słowa właśnie mają tyle „koloru lokalnego”, iż obywają się bez wszelkiej ilustracji. A na dowód, jak te zewnętrzne igraszki odwracają od istotnego ducha, wystarczy fakt, że po tylu zabiegach mających wydobyć „epokę” Waław-Osterwa-reżyser siada przy Rejencie z rękami w kieszeni i z nogą założoną na nogę, czego, jako żywo, syn przy ojcu (o ile w ogóle ten raczył mu pozwolić usiąść) uczynić wówczas nie mógł...

Tadeusz Żeleński (Boy), *Obrachunki Fredrowskie*, Warszawa 1956.

¹ W 1924 roku w warszawskim Teatrze Rozmaitości (od 1924 pn. Teatr Narodowy) odbyła się premiera *Zemsty* w reżyserii wybitnego aktora i reżysera Juliusza Osterwy (1885–1947). W postać Rejenta wcielił się Wincenty Rapacki (1840–1924), znany aktor starszego pokolenia.

² tuz – tu: ktoś, kto jest znakomitością w danej dziedzinie

³ kurant – przyrząd umieszczony w zegarze, pozytywce itp., wygrywający jakąś melodię

Zadanie 7.

Pierwszy akapit tekstu Boya świadczy o

- A. tendencji autora do podkreślania swojej roli.
- B. dystansie autora tekstu wobec reżysera spektaklu.
- C. skłonności autora do formułowania nieprzemyślanych opinii.
- D. emocjonalnym stosunku autora do opisywanych zdarzeń.

Zadanie 8.

Pisząc o „niezwykłych znakach na niebie i ziemi”, autor recenzji miał na uwadze

- A. wydarzenia w teatrze w dniu premiery.
- B. opinię krytyków teatralnych po premierze.
- C. atmosferę przed premierą *Zemsty* w Teatrze Rozmaitości.
- D. zachowanie publiczności podczas premierowego przedstawienia.

Zadanie 9.

Określenie „same tuzy” odnosi się do

- A. publiczności kupującej bilety na premierę.
- B. autora sztuki i reżysera spektaklu.
- C. wszystkich aktorów grających w przedstawieniu.
- D. krytyków obserwujących premierę.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 10.

Którym wyrazem należy uzupełnić zapisane niżej zdanie odnoszące się do przedwojennej publiczności teatralnej?

A. Współczesna   B. Ówczesna   C. Teraźniejsza   D. Dzisiejsza   E. Dotychczasowa

A / B / C / D / E publiczność teatralna była bardzo wymagająca.

Zadanie 11.

W tabeli zapisano informacje na temat fragmentu recenzji Tadeusza Boya-Żeleńskiego. Rozstrzygnij, która z nich jest prawdziwa. Zaznacz P we właściwym miejscu.

1.	Reżyserska interpretacja <i>Zemsty</i> przeszkadza widzom w skupieniu się na tekście sztuki.	P
2.	Uznanie dla rozwiązań reżysera zostało wyrażone za pomocą określeń „reżyserskie przybudówki” czy „zewnątrzne igraszki”.	P
3.	Zachowanie Wacława-aktora podczas rozmowy z Rejentem jest zgodne z obyczajowością epoki.	P

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 12.–16.**PODRÓŻNY**

Gniewał się wędrujący i przeklinał bogi,
 Że mu deszcz ustawiczny przeszkadzał do drogi.
 Tymczasem z boku czuwał nań rozbójnik chciwy,
 Puścił strzałę: ale że przemokły cięciwy,
 Padła bez żadnej mocy. Zrazu przestraszony,
 Kiedy poznał, że deszczem został ocalony,
 Przestał bogi przeklinać, nie złorzeczył słocie.
 Często, co złe z pozoru, dobre jest w istocie.

Ignacy Krasicki, *Podróżny*, [w:] tegoż, *Bajki*, Warszawa 1989.

Zadanie 12.

Bohater utworu przestał narzekać na deszcz, gdy

- A. zakończył podróż.
- B. przestało padać.
- C. ocalił dzięki niemu życie.
- D. przestraszył się gniewu bogów.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 13.

Które stwierdzenie oddaje sens morału zawartego w bajce Ignacego Krasickiego?

- A. Nie wszystko złoto, co się świeci.
- B. Miłe złego początki, lecz koniec żaloszny.
- C. Łatwiej znaleźć szczęście, niż je zatrzymać.
- D. To, co przykre, może mieć szczęśliwy koniec.

Zadanie 14.

W tabeli zamieszczono informacje dotyczące bajki *Podróżny*. Wskaż, która z nich jest falszywa. Zaznacz F we właściwym miejscu.

1.	Bajka Ignacego Krasickiego <i>Podróżny</i> jest utworem narracyjnym.	F
2.	Bajka <i>Podróżny</i> jest krótkim utworem wierszowanym zakończonym morałem.	F
3.	Bajka <i>Podróżny</i> oparta jest na motywie fantastycznym zaczerpniętym ze świata legend i podań ludowych.	F

Zadanie 15.

W pierwszym wersie bajki w funkcji podmiotu występuje wyraz

- A. gniewał się.
- B. wędrujący.
- C. przeklinał.
- D. bogi.

Zadanie 16.

Czy forma *bogi* w zdaniu: *Gniewał się wędrujący i przeklinał bogi* jest zgodna z obowiązującą współcześnie normą językową? Wskaż poprawne przyporządkowanie.

1. Tak,	ponieważ	A. biernik liczby mnogiej tego rzeczownika ma dziś wyłącznie końcówkę -ów.
2. Nie,		B. w bierniku liczby mnogiej tego rzeczownika można stosować zarówno cząstkę -i, jak i -ów.
		C. normy dotyczące odmiany rzeczowników są niezmiennie.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 17.–21.

SUPER-, MINI-

Wejście do polszczyzny obcych z pochodzenia cząstek typu *a-*, *anty-*, *eks-*, *ekstra-*, *mini-*, *super-*, *ultra-* oceniamy jako bardzo istotne wzbogacenie naszego języka. Trudno już sobie nawet wyobrazić nasze porozumiewanie się bez takich wyrazów, jak *aspołeczny*, *antypowieść*, *antytalent*, *eks-król*, *eks-minister*, *ekstraklasa*, *minispódniczka*, *minichoinka*, *superautomat*, *supermocarstwo*, *ultradźwięk*, *ultrafiolet* itp.

Czy jednak nie za bardzo urzekły nas dwie spośród tych cząstek, a mianowicie *mini-* i *super-*? Oto z coraz większym niepokojem obserwuję, jak zapominamy o możliwości wymiennego używania określeń *krótki*, *mały*, *drobny*, *nieduży*, *niewielki*, *mikroskopijny*, *niepozorny*.

Wszystkie one wyparte zostały przez wszechwładne *mini-*: niewielki lokal gastronomiczny koniecznie musi się nazywać *Mini*, na konferencjach prosi się o wygłoszenie *minireferatu*, a nawet w książkach językoznawczych nagłówek *słowniczek*, który przecież dzięki przyrostkowi *-ek* informuje o niewielkiej objętości danego leksykonu, też zaopatruje się w zbędne *mini-*.

Coraz rzadziej też, niestety, słyszę różnorodne pozytywne określenia chłopców i dziewcząt: *miły, ujmujący, grzeczny, wesoły, koleżeński, sympatyczny, przystojny, elegancki, dżentelmeński, szarmancki, ładna, modna, szalowa, urocza, miła, śliczna, piękna*. Zamiast nich pojawia się wszędzie monotonne *super-*: *superchłopak, superfacet, superbabka, superfacetka*.

Pamiętajcie: stopień zróżnicowania używanych form jest miarą Waszej sprawności językowej, jest także miarą bogactwa stylistycznego Waszego ojczystego języka.

Na podstawie: Jan Miodek, *Ojczyzna polszczyzna dla uczniów*, Warszawa 2007.

Zadanie 17.

W tytule tekstu Jana Miodka zostały zastosowane

- A. archaizmy.
- B. wyrazy gwarowe.
- C. zapożyczenia.
- D. terminy naukowe.

Zadanie 18.

Którymi wyrazami, zgodnie z normą wzorcową, można wypełnić lukę w zdaniu?

1. nadzwyczaj	2. nienormalnie	3. ekstra	4. wyjątkowo	5. strasznie
---------------	-----------------	-----------	--------------	--------------

Jaś szybko uczy się matematyki. Małgosia mówi o nim nauczycielce, że jest superzdolny. Lepiej powiedzieć, że Jaś jest ..... zdolny.

Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. 1 i 4
- B. 2 i 3
- C. 4 i 5
- D. 2 i 4

Zadanie 19.

Dlaczego, według autora, niewłaściwe jest dodawanie cząstki *mini-* do takich wyrazów, jak *słowniczek, autko*?

- A. Łączenie cząstki *mini-* z rzeczownikami jest błędem językowym.
- B. Dodana cząstka powtarza znaczenie formantu słowotwórczego.
- C. Wskazane jest używanie określeń synonimicznych do cząstki *mini-*.
- D. Wyrazy z cząstkami zapożyczonymi mogą być niezrozumiałe dla odbiorców.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 20.

Aby nadać wyrazom znaczenie „mały”, „o niewielkim rozmiarze”, używa się formantów

- A. -isko, -idło, -ydło.
- B. -na, -anka, -owa.
- C. -arz, -iciel, -ec.
- D. -ik, -ek, -ka.

Zadanie 21.

Wyjaśnij, przed czym przestrzega Jan Miodek w swojej wypowiedzi. Jakie skutki dla naszego języka może mieć zjawisko opisane przez autora?

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22.

„Literatura pozwala lepiej poznać i zrozumieć minione wieki”.

Rozważ słuszność tego stwierdzenia w rozprawce. Zilustruj swoje argumenty przykładami literackimi.

Pamiętaj, że Twoja praca nie powinna być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

